ZİRAAT, ORMAN VE SU ÜRÜNLERİNDE ARAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRMELER - I

ARALIK 2021

EDİTÖRLER

PROF. DR. İBRAHİM CENGİZLER

DOÇ. DR. SELÇUK DUMAN

gece kitaplığı

İmtiyaz Sahibi / Publisher • Yaşar Hız

Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • Eda Altunel

Editörler / Editors • Prof. Dr. İbrahim Cengizler

Doç. Dr. Selçuk Duman

Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Gece Kitaplığı

Birinci Basım / First Edition • © Aralık 2021

ISBN • 978-625-8075-39-7

© copyright
Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin
almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

The right to publish this book belongs to Gece Kitaplığı.
Citation can not be shown without the source, reproduced in any way
without permission.

Gece Kitaplığı / Gece Publishing
Türkiye Adres / Turkey Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1.
Sokak Ümit Apt. No: 22/A Çankaya / Ankara / TR
Telefon / Phone: +90 312 384 80 40
web: www.gecekitapligi.com
e-mail: gecekitapligi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume
Sertifika / Certificate No: 47083

Ziraat, Orman ve Su Ürünlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler - I

Aralık 2021

Editörler
Prof. Dr. İbrahim Cengizler
Doç. Dr. Selçuk Duman

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1

SULAMA PERFORMANSININ R KULLANILARAK ÇOKLU KARŞILAŞTIRMASI

Sinan KARTAL & Fırat ARSLAN 1

Bölüm 2

TOPRAK STRÜKTÜRÜ, STRÜKTÜRÜN SINIFLANDIRILMASI VE TOPRAK STRÜKTÜRÜNÜN ÖNEMİ

İlyas BOLAT 21

Bölüm 3

KARGI KAMIŞI (ARUNDO DONAX L.) BİTKİSİNDE FARKLI BİÇİM ZAMANLARININ OT VERİM VE KALİTE ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Mehmet BAŞBAĞ & Mehmet Salih SAYAR & Erdal ÇAÇAN 35

Bölüm 4

KOOPERATİFÇİLİĞİN TARIMDAKİ ÖNEMİ

Ahmet Semih UZUNDUMLU & Seval KURTOĞLU 51

Bölüm 5

TUZA TOLERANSLI RİZOBAKTERİLERİN BİTKİ GELİŞİMİNDEKİ ROLÜ

Çiğdem KÜÇÜK 63

Bölüm 6

ÇILDIR GÖLÜ'NDEKİ KEREVİTİN (ASTACUS LEPTODACTYLUS) PİGMENTASYON ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Filiz KUTLUYER & Önder AKSU & Başar ALTINTERİM 81

Bölüm 7

KUM KÜLTÜRÜ ORTAMINDA TOKSİK DEMİRİN BAZI ÇELTİK ÇEŞİTLERİNDE PROLİN, MALONDİALDEHİT VE YAPRAK NİSBİ NEM KAPSAMINA ETKİSİ

Güney AKINOĞLU & Ahmet KORKMAZ & Ayhan Horuza & İlkay Çoka 91

Bölüm 8

ORMAN YANGINLARI VE TOPLUM İLİŞKİSİNDE ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN ROLÜ

Ufuk COŞGUN 107

Bölüm 4

KOOPERATİFÇİLİĞİN TARIMDAKİ ÖNEMİ

Ahmet Semih UZUNDUMLU [1]
Seval KURTOĞLU[2]

1 Doç. Dr. Ahmet Semih UZUNDUMLU, Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Erzurum. asuzsemi@atauni.edu.tr.ORCID:0000-0001-9714-2053
2 Öğr. Gör. Seval KURTOĞLU, Bayburt Üniversitesi, Demirözü Meslek Yüksek Okulu, Veterinerlik Bölümü, Bayburt.sevalkurtoglu@bayburt.edu.trORCID:0000-0002-7098-2199

Tarımsal Üretim (Agricultural Production): İnsanın doğanın her türlü kaynak ve güçlerinden kendine yararlı ürünler elde etmesi (toprağı ve tohumu kullanarak bitkisel ve hayvansal ürünleri elde etmesi), bu ürünleri mamül veya yarı mamül hale getirmesi (yer, şekil, zaman faydası sağlayarak tüketiciye hazır hale getirmesi) işlemidir (Oğuz ve Bayramoğlu, 2015; Uzundumlu, 2020). Tarımsal üretimin özellikleri aşağıdaki gibi 16 madde de özetlenebilir (Uzundumlu, 2020).

Tarımsal Üretimin Özellikleri

1. Tarım devamlı bir servet kaynağıdır.

2. Tarımda, ürün elde edebilmek için belirli bir sürenin geçmesini beklemek gerekmektedir.

3. Tarımsal üretimde elde edilen ürünler organik (bitki veya hayvan kökenli) maddelerdir.

4. Tarımsal üretimde doğal koşulara bağlılık fazladır.

5. Tarımsal işletmeler genellikle küçük aile işletmeleridir.

6. Tarım iş bölümüne ve ihtisaslaşmaya elverişli değildir.

7. Tarımda iş ve aile yaşantısı bir bütün olup kurumsallaşmamış bir işletme yönetimi hâkimdir.

8. Tarım işletmelerinde risk fazla olduğu için ürün çeşitlendirmesi yapılmaktadır.

9. Tarımda üretim periyodu kesikli ve mevsimsel olması sebebiyle tüm işler sürekli yapılmamakta bu nedenle işgücü ihtiyacı değişmektedir.

10. Tarımda makine kullanımı sınırlı olup üretimin her aşamasında yaygın değildir.

11. Tarım sektörünün piyasa ile ilişkisi zayıftır.

12. Tarım sektöründe hem eğitim seviyesi hem de kişi başına düşen gelir düşüktür.

13. Tarımsal faaliyette Azalan Verimler Kanunu geçerlidir.

14. Tarımda piyasa talebine göre üretimi ayarlamak mümkün değildir.

15. Tarım sektörü konjonktürel hareketlerden diğer sektörlere göre daha az etkilenmektedir.

16. Tarımda ürünlerin maliyetlerinin hesabı kolay değildir.

Tarım sektörü dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de ekonomik ve sosyal açıdan önemini korumaktadır. Ancak yukarıda sayı-

lan tarımsal üretimin birtakım özellikleri nedeniyle üreticiler ürettikleri ürünlere hak ettikleri değeri elde edememektedirler. Böylece üretimin bazı dezavantajlarının planlı ve organize örgüt gücünden faydalanılarak aşılması gerekmektedir. Böyle bir organizasyon (üretici ve satış kooperatifleri) tarım kesiminin maliyetlerini düşürmede ve ürünleri pazarlamasında önemli yere sahiptir. Türkiye'de hem tarımsal faaliyetler hem de sanayileşme bakımından üreticilerin bir araya gelerek kooperatifleşmesi ile asıl amacı olan topluma hizmeti karşılamalarına yardımcı olmakta ve onların aracılara ve tüketicilere karşı fiyat avantajlarına sahip olmalarına neden olmaktadır (GTB, 2016).

Türkiye'de çok sayıda tarım kooperatifleri ve üretici örgütü bulunmasına rağmen tarımsal üretimde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik yapılan iyileştirmeler gelişmiş ülkelere bakıldığında çok düşük düzeyde kalmaktadır. Bu da Türkiye'de kooperatif ve örgütlenme çalışmalarının yeterince iyi anlaşılmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Kooperatifçilik Kavramı ve Tanımları

Kooperatif köken olarak Latince işlemek anlamında bir kelime olup "Cooperatio" yani co + operatio sözcüklerinin birleşmesinden oluşmaktadır. İki kelimede İngilizce'de kullanılmakta olup, co; ortak veya birliktelik anlamlarında kullanırken, operatio ise operasyon, eylem veya işlem yapma anlamlarında kullanılmaktadır. İki kelime birleştirildiğinde ise "Cooperatio" ortak bir iş yapma anlamı kazanmaktadır (Mülayim, 1992). Ayrıca Fransızca olarak ta çalışmak ve işbirliğine gitmek anlamına gelen "coopérer" kelimesi de coopératif yani kendi işçilerinin kurduğu dayanışma şirketi anlamına gelmektedir (Başaran vd., 2018).

Her ne kadar tanımlarda kooperatif beraber çalışmak veya işbirliği şekilde anılsa da farklı disiplinlerin üzerinde durduğu genel bir kooperatif tanımı bulunmamaktadır. Kooperatif için kesin tanım yapmaktan kaçınan birçok bilim adamının ortak görüşü kooperatifin çok değişik amaçlarda faaliyette bulunması ve birbirinden farklı sosyal ve ekonomik sistemleri kolayca uygulanabilen bir örgüt yapısına sahip olmasıdır. Bu nedenle bu bölümde Avrupa Birliğine üye olan Almanya, Fransa, Hollanda ve İtalya ülkeleri ile Türkiye'de kullanılan kooperatif tanımları verilmeye çalışılarak genel olarak en çok üzerinde durulan kooperatif tanımlarındaki unsurlara dikkat çekilmiştir.

Alman mevzuatında kooperatifler işletmelerin tarımsal ve ekonomik gereksinimlerini karşılamak için üreticilerin bir araya geldiği sınırsız ortaklığa sahip şirketler olarak tanımlanmıştır (Mülayim, 1992; Güney, 2009).

Fransa mevzuatında kooperatifler ortaklarına ürettikleri veya hizmet ettikleri ürünlerin maliyet bedellerini düşürerek ya da ürünlerin kalitelerini artırarak üyelerine avantajlar sağlayan şirketler olarak tanımlanmaktadır (Mülayim, 1992; Özüdoğru, 2010).

Hollanda mevzuatında kooperatiflerin ortak bir sorun için bir araya gelen üyelerine üyeliğe giriş ve çıkışta serbestlik tanıdığı ve kooperatiflerin amacının üyelerine ekonomik avantajlar sağlamak olduğu ifade edilmiştir (Pakdemirli, 2019).

İtalya mevzuatında kooperatifler için ortakların birbirine yardım amacıyla değişir sermayeli ve değişir ortaklı ekonomik bir örgüt olduğu vurgulanarak, ortak sayısının en fazla olması üzerinde durulmuştur (Borzoga et al., 2010).

Uluslararası Kooperatif İttifakı (Birliği) (The International CooperativeAlliance) dünya çapındaki kooperatiflerin sesi olup, kooperatif modelini teşvik etmek için 1895 yılında kurulmuştur. Bugün kooperatif üyeleri insanlığın en az %12'sini temsil etmekte olup, sermayenin karşılığı ile değil değerlerle hareket eden işletmeler olarak, yeryüzündeki 3 milyon kooperatif daha iyi bir dünya inşa etmek için birlikte hareket etmektedir. Bu ittifak kooperatifi "Kendi aralarında gönüllü olarak bir araya gelen özel veya tüzel kişilerin ortak ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçları için bir araya geldikleri demokratik kontrolü yapılan işletmeler" olarak tarif etmektedir (ICA, 2021).

Türkiye de kooperatiflerle ilgili tanımın verildiği 2 tane kanun vardır. Bu kanunlar 1956 yılında çıkarılan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunun 485. maddesi ve 1969 tarihli 1163 sayılı Kooperatifler Kanunudur. Bu kanunlara göre kooperatif tanımı şu şekilde tanımlanmıştır. Türk Ticaret kanuna göre kooperatif "Ortaklarına iktisadi menfaat veya meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını yardım ve kefalet esasına göre karşılayan şirket" olarak tanımlanmıştır. 1163 sayılı kooperatifler kanununa göre ise kooperatif "Tüzel kişiliğe haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklar" olarak adlandırılmaktadırlar (Şen ve Çoban 2008; Civan, 2021). Görüldüğü üzere burada asıl amaç ortaklarının sorunlarını çözmeye yönelik faaliyetlerde bulunmak olup şirketlerde olduğu gibi karı maksimum düzeye çıkarmak değildir.

Kooperatifler kanununun 1. maddesinde verilen bu tanım 6 madde ile özetlenebilir (Mevzuat, 1969):

1. Kooperatifler tüzel kişiliğe bağlı ortaklıklardır.

2. Kooperatiflerin ortakları gerçek ve tüzel kişiler olabilir.

3. Kooperatifler amaçlarına ulaşmak için fertler birbirlerine yardım ve dayanışma içinde bulunmaktadırlar.

4. Kooperatiflerin ortak sayısı değişebilmekte olup, sabit değildir.

5. Kooperatiflerin sermayesi de değişebilir nitelikte olup, sabit değildir.

6. Kooperatiflerde amaç, ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini (meslek ve geçim vb. ihtiyaçlarını) sağlamasına yardımcı olmaktır.

Bu tanımlar ve açıklamalar dikkate alınarak kooperatifler şu tanımla özetlenebilir.

Bireylerin karşılaştığı sosyal ve ekonomik sorunlara karşı tek başlarına çözümün zor olduğu ve bireyin birlikte yapmalarında fayda olan işlerde gönüllü olarak bir takım faaliyetlerini bir araya getirerek güç birliği oluşturmalarına ***Kooperatif*** adı verilmektedir.

Kooperatifçilikte kullanılan temel kavramlar

A. Gerçek ve Tüzel kisilik

Gerçek kişilik: Hukuk dilinde bireyin doğması ve ölümüne kadar olan canlı durumu gerçek kişi olarak isimlendirilmektedir. Yani gerçek kişi tek kişi olup, kurumsallaşmamış kişi anlamında kullanılmaktadır. Gerçek kişi kavramının kullanması hukuk açısından son derece önemlidir. Çünkü gerçek kişi yasalar karşısında bireyin kendisinin elde etmiş olduğu hak ve yükümlülükleri oluşturmaktadır. Gerçek kişinin kanunen ekonomik olarak borçlu ve alacaklı olma hakları vardır. Tabii gerçek kişilikten bahsedilirken kesinlikle ve kesinlikle din dil ırk cinsiyet ve benzeri ayrımlar yapılmamaktadır (Keskin ve Sarıoğlu, 2010; Çağlayan, 2016).

Tüzel kişilik: Tüzel kişilik kavramı özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişilikleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Özel hukuk tüzel kisiliği: Bir takım sosyal ve ekonomik amaçlar için bir araya gelmiş gerçek kişilerin oluşturduğu kişiliklerdir. Türkiye'de özel hukuk tüzel kişilikleri Anonim Şirketler, Limited Şirketler, Kollektif Şirketler, Komandit Şirketler, Dernekler, Vakıflar ve Kooperatifler Olmak üzere 7 tanedir (Çağlayan, 2016).

Kamu hukuku tüzel kisiliği: Gerçekte bir birey olarak kabul edilmeyen ancak yasaların bağımsız bir kişilik varsaydığı varlık ve borçlara sahip olma hakkı bulunan kişi veya mal topluluklarına Kamu hukuku tüzel kişiliği adı verilmektedir. Kamu hukuku tüzel kişileri, kamuda görev yapan kanunen kamu otoritesine sahip bulunan tüzel kişilerdir. Devlet, il özel idaresi, belediye, köy, üniversiteler, TRT, KİT, YÖK, TUBİTAK,

Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları (mühendisler odası, barolar birliği) vb. Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu idareleri kamu hukuku tüzel kişileridir. Devletin yasama, yürütme ve yargı organları ayrı tüzel kişilikleri oluşturmamaktadır. İllerin tüzel kişiliği olmamakta ancak İl Özel idareleri tüzel kişiliğe sahip olup, başında Vali bulunmaktadır. Karar ve danışma organı İl Genel Meclisi ve İl Daimî Encümenidir. Belediye tüzel kişiliklerini belediye başkanı temsil etmekte ve karar ve danışma organı olarak Belediye Meclisi ve Belediye Encümeni faaliyette bulunmaktadır. Köylerde ise temsilci ve yürütme organı Muhtar olup, danışma ve karar organı olarak ta İhtiyar Meclisi hizmet vermektedir (Aydın, 2010).

Kooperatiflerin tüzel kişilik kazanması için bir takım işlemler yapılması gerekmektedir. Bu işlemler beş başlık altında şu şekilde sıralanmaktadır (Mevzuat, 1969; TOB, 2020).

1. İlk önce kooperatif kurabilmek için kooperatifler kanuna uygun ana sözleşme hazırlanmalı,

2. Ana sözleşmeyle beraber kooperatiflerin kurulacağı tarımsal amaçlı kooperatifler için Tarım ve Orman Bakanlığı, yapı kooperatifleri için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve diğer kooperatifler için ise Ticaret Bakanlığından izin alınmalı,

3. Kooperatif kanunun 7. maddesine göre Ticaret siciline tescil edilmeli,

4. Kooperatif ana sözleşmesi en az 7 ortak tarafından imzalanıp noterce onaylanmalı ve

5. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan alınan izinle ticaret siciline tescil edilmelidir.

Tescil işlemi yapılmadan önce kooperatifle ilgili yapılan işlemlerden kooperatif tüzel kişiliği değil işlemi yapan bireyler sorumlu tutulmakta ve yapılan işlemler için *adi şirket* hükümleri uygulanmaktadır (Şen ve Çoban 2008).

B. *Değisir Ortaklılık*

Daha önceden de bahsedildiği gibi kooperatifler kanununun ilk maddesine göre kooperatif, üyelerin ekonomik gücünü artırmak için değişir ortak ve sermayeli sınırlı sorumlu ortaklıklar olarak tarif edilmektedir. Değişir ortaklık denilince, kooperatife yeni üye giriş veya çıkışlarının olması akla gelmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere ana sözleşmede herhangi bir kısıtlayıcı hüküm olmadığı takdirde kooperatif üyesinin ortaklık kaynaklı haklarını başka birine devretmesi mümkündür. Böylece kooperatiflerin ana sözleşmesinde kesinlikle ortak sayısının değişkenliğini or-

tadan kaldıran bir madde konulamamaktadır (Mevzuat, 1969; Can, 2007).

C. *Değişir Sermaye*

Kooperatiflerde açık kapı ilkesi nedeniyle ortak sayısındaki değişkenlik kooperatifin sermayesini de değiştirmektedir. Yani ortakların kooperatife serbest giriş ve çıkışları neticesinde kooperatif sermayesi artma veya azalma göstermektedir. Kooperatif sermayesinin değişkenliği kooperatifler kanununun ikinci maddesinde kooperatif sermayesi sınırlandırılarak kooperatif kurulamaz tabiri ile belirtilmiştir. Ticaret şirketleri ile karşılaştırıldığında kooperatiflerde sermaye artışı ve azaltılması için genel kurulu kararı gerekmemektedir.Ayrıca kooperatifler kanunun 3. maddesinde kooperatife üye olan ortağın ödemesi gereken asgari sermaye tutarı ana sözleşme ile belirlenmek zorundadır. Bu da kooperatiflerde üyelerin sermayeye göre değil güç birliğine göre çalışmasının bir sonucudur (Mevzuat, 1969; Demir, 2019; TOB, 2020).

D. *Kooperatif Ortakları*

Kooperatif ana sözleşmesinde ortaklıklar için aranan nitelik ve şartlar belirtilmiş olup, bu şartları taşıyan ve tüm şartları kabul eden özel ve tüzel kişiliklerin ortaklık başvurusunu kooperatif yönetim kuruluna iletmesi ve yönetim kurulunca bu ortaklıkların kabul edilmesi gerekmektedir. 1969 yılında yürürlüğe giren 1163 sayılı kooperatifler kanununun 1. maddesi 2004 yılındaki 5146 sayılı kanunun 9. maddesindeki değişim ile beraber gerçek ve tüm tüzel kişilerin oluşturduğu birlikler olarak lanse edilmektedir. Bu değişim ile beraber tüm tüzel kişiliklere (Şirket vakıf ve sendikalara da) kooperatiflere yardımcı olma, önderlik etme ve ortak olma imkânı sağlanmıştır. Kooperatife ortak olmak isteyen tüzel kişilikler ana sözleşmede belirtilen amaç ve faaliyet konularında bulunmaları gereklidir (Mevzuat, 1969; Demirci, 2018).

E. *Kooperatif Ortaklarının Ekonomik Cıkarlarını Koruma*

Bu aşamaya gelinceye kadar kooperatiflerin özellikle dar ve orta gelire sahip ortaklarının meslek ve geçimlerine yönelik ekonomik menfaatlerini karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle koruma amacına yönelik çalışmalar yapıldığı vurgulamaktadır. Böylece kooperatifler bireyleri bir araya getirerek sorunları çözmek için bir dayanışma gösterirler. Bu nedenle kooperatiflerde güven çok önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaten gelir düzeyi çok yüksek olmayan kooperatif ortakları birçok ihtiyacından kısarak zar zor ortaklık aidatlarını ödeyebilmektedirler. Birçok kooperatifte amaç bireylerin faydaları yerine kendi faydaları dikkate alınması nedeniyle kooperatifçilik anlayışı başarılı olarak yürütülememektedir (Kılıç, 2014). Yani kooperatiflerin amacı şirketlerdeki gibi kesinlikle ticari değildir. Bilindiği üzere şirketlerin kurulma amacı kar

elde etmek ve bu kar payından yararlanmak iken kooperatiflerde ki amaç üyelerinin ekonomik çıkarlarını korumaktır. Bu belirtilen ifadeler doğrultusunda kooperatif ortaklarının birbirine karşı sorumluluk duygusuna sahip, birlik ve beraberlik ve karşılıklı yardım, dayanışma ve güvenin olduğu bireyler tarafından sağlanması kooperatifin amaçlarına ulaşmasında büyük bir önem taşımaktadır.

F. Kooperatifin Ortaklarına Sağladığı Faydalar

Kooperatifçiliğin faydaları oldukça fazla olup şu şekilde özetlenebilir:

1. Ortaklarının birikimlerini en faydalı şekilde kullanmalarına yardımcı olmaktadırlar. Bir alet makine alamayacak durumda olan bireylerin kooperatif vasıtasıyla bu araçların sağlanarak belirli bir plan ve program çerçevesinde tüm üyelerine kullandırılması sağlanmaktadır ((Kılıç, 2014; Fasal, 2019).

2. Kooperatifçilikte bireysel fayda değil de toplumun faydası dikkate alındığı için değer ve ahlak kavramını topluma aşılayan önemli bir kuruluştur. Böylece bireylerin eğitilmesinde ve görgü kurallarına uymasında kooperatiflerin önemli etkileri olmaktadır (Mülayim, 2019).

3. Ortaklarının üretimlerinde girdileri en uygun şekilde ve maliyetine sağlarken, ürün satışında ise piyasa fiyatının altına düşmemesi için üreticiyi korumakta, bu anlamda üreticinin zararlarının giderilmesinde bir sigorta görevi üstlenmektedir (Mülayim, 2019).

4. Ortaklarının ürünlerini satarken aracıların etkilerini azaltarak üretici ile tüketici arasındaki yolu kısaltıp, maliyet avantajı sağlamaktadırlar.Bireylerin ürettikleri ürünü tüketiciye ulaştırırken aracı etkisini kooperatiflerin kendileri tarafından üstlenmesi hatta yeni birimlerle farklı müşterilere de hizmet sağlamasıyla yani kooperatiflerde tedarik yönteminin iyi bir şekilde işlemesi ile kooperatif ortaklarının geliri artacaktır (Mülayim, 2019).

5. Ortaklarının daha yüksek gelir kazanması vasıtasıyla gelir dağılımındaki dengesizliği önüne geçerek, ortaklarının daha iyi bir yaşam sürmesine katkıda bulunmaktadırlar (Orki, 2016; Fasal, 2019).

6. Ortaklarını birlikte çalışmaya yönelterek, işbirliği, dayanışma ve ihtisaslaşmaya imkân vererek ortaklarının teknik bilgilerini arttırmaktadırlar (Şen ve Çoban 2008).

7. Üreticilerin ihtiyaç anında nakit ihtiyacını sağlamada tefeci ve vurgunculara karşı korunmasında ve ürünün değerinde satmada aracılara karşı kurulmasında kooperatiflerin etkisi büyüktür (Şen ve Çoban 2008).

8. Kooperatifler vasıtasıyla katma değeri yüksek ürünlerin elde edilmesi ve kaynakların etkin kullanılması sonucu ülkelerin kalkınmasına faydalı olmaktadır (Orki, 2016).

9. Kooperatifler vasıtasıyla girişimcilik sektörü gelişerek ürünlerin işlenmesi ve fabrikasyon işlemlerine geçilmesi ile işsizlik oranı azaltılmaktadır (Şen ve Çoban 2008).

10. Kooperatifçilikte üretici ve tüketici aracısız olarak bir araya geldiğinde ürün makul fiyatla tüketicinin eline ulaştırılmaktadır. Ayrıca tüketici kooperatifleri özellikle de dar gelirli tüketicilerin tüketim maddeleri ihtiyaçlarını en ucuza sağlamaktadırlar (Şen ve Çoban 2008).

KAYNAKLAR

Aydın, Ö. 2010. İdare Hukuku. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Notları.

Başaran, A. S., Karabıyık, H. Ç. ve Yılmaz, A., 2018. Kooperatif İşletmeleri Reklam Filmlerinin Tüketici Algısı Üzerindeki Etkisi ve Farklılaşması: Konya İlinde Bir Araştırma. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 20(35): 50-58.

Borzaga, C., Depedri, S. and Bodini, R., 2010. Cooperatives: The Italian experience 6(10): 1-12).

Can, M. E. 2007. Kooperatif Ortaklığından Çıkma ve Çıkan Kişinin Hakları. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11(1): 71-95.

Çağlayan, R., 2016. Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı ve Kıstasları. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 7: 373-398.

Demirci, S., 2018. Sigorta Kooperatifçiliği: Türkiye Uygulaması. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(1): 387-418.

Fasal, A. 2019. Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri İçin Kurumsal Performans Karnesi Önerisi. Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü, İşletme ABD Doktora Tezi, Sakarya.

GTB, 2016. Türkiye Kooperatifçilik Raporu. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Yayınları. https://ticaret.gov.tr/data/5d41e45e13b87639ac9e02dc/15fb10a-7fe0bba07482ac9da277b5d35.pdf.

Güney, S., 2009. Türkiye'de Yapı Kooperatiflerinin Muhasebe ve Finansman Sorunlarının Belirlenmesi ve Çözüm Önerileri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD Doktora Tezi, Erzurum.

ICA, 2021. International Cooperative Alliance. https://www.ica.coop/en/about-us/international-cooperative-alliance.

Keskin, M. F. ve Sarıoğlu, H. İ., 2010. Hukukun Temel Kavramları. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Notları. http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/hukukuntemelkavramlariu143.pdf.

Kılıç, S., 2014. Kooperatiflerde Sık Karşılaşılan Yolsuzluklar, Bunların Başlıca Nedenleri ve Cezaları. Denetişim, (13): 48-54.

Mevzuat, 1969. Kooperatifler Kanunu. Birinci Madde Açıklamaları https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1163.pdf.

Mülayim, Z. G. 1992. Kooperatifçilik, Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

Mülayim, Z. G. 2019. Kooperatifçilik, Yetkin Yayınları, 8. Baskı, Ankara.

Oğuz, C. ve Bayramoğlu, Z. 2015. Tarım Ekonomisi Kitabı. Atlas Akademi.

Örki, A., 2016. Ekonomik Kalkınmada Kooperatiflerin Öneminin Örneklerle Değerlendirilmesi. Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3(2): 13-22.

Özüdoğru, H., 2010. Kooperatiflerde Pazarlama. Ziraat Mühendisliği, (354): 58-64.

Pakdemirli, B., 2019. Tarımsal Kooperatiflerin Dünya ve Türkiye'de Mevcut Durumunun Karşılaştırılması. Anadolu Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Dergisi, 29(2): 177-187.

Şen, M. ve Çoban, Ş., 2008. Tarımsal Kooperatifçilik. Samsun Valiliği İl Tarım Müdürlüğü Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şubesi Yayınları.

TOB, 2020. Örnek Kooperatifler Ana Sözleşmeleri. https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Link/24/Kooperatif-Ana-Sozlesmeleri.

Uzundumlu, A.S. , 2020. Tarım Ekonomisi Ders Notları. Atatürk Üniversitesi Akademik Veri Yönetim Sistemi, Verilen Dersler. https://avesis.atauni.edu.tr/asuzsemi/deneyim.